

Warmte en kritiek van moeders en gedragsproblemen bij kinderen met ADHD

LITERATUUR

- Richards JS, Arias Vásquez A, Rommelse NN, Oosterlaan J, Hoekstra PJ, Franke B, Hartman CA, Buitelaar JK A follow-up study of maternal expressed emotion toward children with Attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD): relation with severity and persistence of ADHD and comorbidity. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 2014 Mar;53(3):311-9.e1. doi: 10.1016/j.jaac.2013.11.011. Epub 2013 Dec 3.

AUTEUR

JENNIFER RICHARDS

jennifer.richards@radboudumc.nl

Waarom dit onderzoek?

ADHD bij het kind is gerelateerd aan meer stress in het gezin, psychiatrische problemen bij de ouder, en minder optimale ouder-kindrelaties. De onderliggende mechanismen van deze samenhang zijn echter niet volledig duidelijk. Sommige studies laten zien dat het negatieve gedrag van ouders bijdraagt aan de ADHD en/of gedragsproblemen van kinderen. Andere studies suggereren dat het gedrag van ouders juist een reactie is op het gedrag van het kind met ADHD, maar dat deze reactie vervolgens weer een negatief effect kan hebben op de gedragsproblemen van kinderen.

Onderzoeksvraag

Wat is de (langetermijn)relatie tussen warmte en kritiek (*expressed emotions* of *EE*) van moeders en de ernst van gedragsproblemen (ADHD, oppositioneel en antisociaal gedrag) bij kinderen met ADHD, naast de mogelijke rol van psychiatrische stoornissen bij de ouders?

Hoe werd dit onderzocht?

Gegevens over gedragsproblemen bij het kind, *EE* en psychiatrische problemen bij de moeder (ADHD en affectieve problemen) werden verzameld als onderdeel van het International Multicenter ADHD Genetics Project (de *IMAGE*-studie) en de Nederlandse follow-up daarop: de *NeuroIMAGE*-studie. Analyses werden gedaan met gegevens van kinderen met de diagnose ADHD van het gecombineerde subtype tijdens de *IMAGE*-studie voor wie tevens informatie over *EE* beschikbaar was ($n = 385$; gemiddelde leeftijd 11,5 jaar). Van hen waren 285 kinderen beschikbaar voor de follow-up 6 jaar later.

Belangrijkste resultaten

FIGUUR 1 laat een overzicht zien van de (nominaal) significante resultaten op beide meetmomenten. Op T_1 werd een negatief verband gevonden tussen de hoeveelheid warmte en de ernst van ADHD bij kinderen. Zes jaar later was zowel warmte als kritiek gerelateerd aan de symptomen van oppositioneel en antisociaal gedrag. Warmte en kritiek bleken niet stabiel te zijn over tijd (beide correlaties $< 0,08$). Bovendien werden er geen longitudinale verbanden gevonden tussen *EE* en de gedragsproblemen van de kinderen.

Consequenties voor de praktijk

De bevindingen uit deze studie laten momentane, maar geen langetermijn-samenhangen zien. *EE* bij de moeder lijkt derhalve geen risicofactor dan wel beschermende factor voor latere gedragsproblemen van kinderen met ADHD, en vice versa, gedragsproblemen niet voor *EE*.

FIGUUR 1 Significante en nominaal significante verbanden (β -waarden) tussen EE, gedragsproblemen van kinderen en psychiatrische problemen van moeders op meetmoment 1 (T_1) en 2 (T_2). — = significant verband na correctie voor meerdere toetsen ($p \leq 0,01$); - - - = nominaal significant verband ($p \leq 0,05$); ^a getoetst in het model met warmte; ^b getoetst in het model met kritiek.

